

**TYÖELÄMÄ- JA TASA-
ARVOVALIOKUNNAN LAUSUNTO
14/2006 vp**

Hallituksen esitys Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Ulkoasiainvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 8 päivänä kesäkuuta 2006 lähettäessään hallituksen esityksen Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta (HE 67/2006 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi ulkoasiainvaliokuntaan samalla määrännyt, että muiden valiokuntien tulee antaa asiasta lausuntonsa ulkoasiainvaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- ulkoasiainneuvos Oras Meres-Vuori, ulkoasiainministeriö
- hallitusneuvos Liisa Heinonen, työministeriö.

Lisäksi kirjallisen lausunnon on antanut sosiaali- ja terveysministeriö.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Roomassa lokakuussa 2004 tehdyn sopimuksen Euroopan perustuslaista ja sen voimaansaattamislain.

Sopimus Euroopan perustuslaista on Euroopan unionin jäsenvaltioiden välinen kansainvälinen sopimus. Se korvaa voimassa olevat sopimukset, joihin Euroopan unioni perustuu. Kokonaisuudistuksen keskeisiä tavoitteita ovat perussopimusten selkeyttäminen ja yksinkertaistaminen, unionin toiminnan tehostaminen ja unionin tuominen lähemmäksi kansalaisia.

Sopimuksella vahvistetaan unionin perus- ja ihmisoikeusulottuvuutta muun muassa siirtämäl-

lä perusoikeuskirja unionin perussopimukseen ja mahdollistamalla unionin liittyminen Euroopan ihmisoikeussopimukseen.

Kokonaisuudistuksella pyritään saattamaan unionin toimielinjärjestelmä ajan tasalle ja kehittämään unionin toimintakykyä, avoimuutta ja kansanvaltaisuutta. Perustuslakisopimuksella korvataan nykyinen jäsenvaltioiden painotettuihin ääniin perustuva neuvoston määräenemmistöpäätöksenteon järjestelmä niin sanotulla kaksoisenemmistöön perustuvalla järjestelmällä. Euroopan komission jäsenten määrää supistetaan.

Unionin toimivaltaa täsmennetään ja selkeytetään muun muassa vahvistamalla unionin annetun toimivallan periaatetta, jonka mukaan toi-

mivalta, jota perustuslaissa ei ole annettu unionille, kuuluu jäsenvaltioille. Unionin toimivaltaan lisätään joitakin uusia politiikka-aloja.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Yleistä

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on viime keväänä antanut lausuntonsa valtioneuvoston selonteosta Euroopan unionin perustuslakisopimuksesta (TyVL 5/2006 vp). Valiokunta toistaa lausunnossa esittämänsä.

Valiokunta pitää Euroopan unionin kehittämistä tärkeänä ja katsoo, että voimassa olevaan Nizzan sopimukseen verrattuna perustuslakisopimus on selkeämpi, yksinkertaisempi ja tehokkaampi päätöksenteon näkökulmasta. Perusoikeusasiakirjan sisällyttäminen perustuslakisopimukseen ja asiakirjan tulo oikeudellisesti sitovaksi edistää kansalaisten keskeisiä oikeuksia.

Sukupuolten välinen tasa-arvo

Tasa-arvon edistämisen kannalta perustuslakisopimukseen sisältyy periaatteellisesti tärkeitä ja tervetulleita säännöksiä. Valiokunta pitää tärkeänä, että tasa-arvo on sopimuksessa todettu yhdeksi Euroopan unionin perustana olevista arvoista (I-2) ja unionin yhdeksi tavoitteeksi on määritelty naisten ja miesten välisen tasa-arvon edistäminen (I-3).

Sukupuolten välinen tasa-arvo on EU:ssa keskeinen sosiaalipolitiikan alue. EU-oikeus on kuitenkin perinteisesti suojellut lähinnä muodollista tasa-arvoa työelämässä, kun Suomessa ja muissa Pohjoismaissa on korostettu tosiasiallisen tasa-arvon edistämistä kaikilla elämänalueilla. Valiokunta pitää merkittävänä, että perustuslakisopimuksen säännökset vahvistavat EU:n viimeaikaiset pyrkimykset ulottaa tasa-arvon periaate myös työelämän ulkopuolelle ja aktiivisiin toimenpiteisiin tasa-arvon edistämiseksi.

Työelämän oikeudet

Työelämän kannalta tärkeitä ovat Yhteisvastuuosastoon kuuluvat artikkelit (II-87—II-98). Niissä määritellään eurooppalaisen sosiaalisen mallin ydinsisältö, jota EU:n toimielimet eivät saa loukata ja johon jäsenvaltiot ovat sitoutuneet. Määräykset vahvistavat EU:n sosiaalista ulottuvuutta. Työelämän kannalta ongelmallinen on näiden määräysten jännitteinen suhde sisämarkkinasäännöksiin, joissa kielletään kilpailun edellytysten vääristäminen ja taataan henkilöiden, palveluiden, tavaroiden ja pääomien vapaa liikkuvuus.

Valiokunta pitää tärkeänä, että hallitus kiinnittää vakavaa huomiota vapaan liikkuvuuden ja sosiaalisen ulottuvuuden väliseen jännitteeseen, joka on viime aikoina noussut entistä selvemmin esiin unionin laajentumisen myötä ja näkynyt muun muassa käsiteltäessä palveludirektiiviä. Jos vapaalle liikkuvuudelle ja taloudellisille oikeuksille annetaan ylikorostunut asema suhteessa sosiaalisiin, työvoiman suojeluun liittyviin oikeuksiin, voidaan vaarantaa pohjoismaisten sopimusyhteiskuntien perusperiaatteisiin kuuluvat oikeudet ja horjuttaa työmarkkinaosapuolten välistä tasapainoa. Valiokunta painottaa, että työelämän oikeudet ovat kansalaisille hyvin tärkeitä. Jos sosiaalisten ja taloudellisten oikeuksien välisen suhteen epätasapaino EU-oikeudessa johtaa työelämän oikeuksien heikentymiseen, tällä voi olla kielteisiä vaikutuksia siihen luottamukseen ja arvostukseen, jota Euroopan unioni kansalaistensa silmissä nauttii. Euroopan unionin sopimusjärjestelmän kokonaisuudistuksella tavoitellaan paitsi päätöksentekojärjestelmän selkiyttämistä myös unionin tuomista lähemmäs kansalaisia. Sosiaalisten ja taloudellisten oikeuksien tasapaino EU-oikeudessa lisäisi kansalaisten luottamusta unioniin ja

parantaisi kansalaisten edellytyksiä kokea unioni omakseen. Valiokunta pitää tärkeänä, että hallitus pyrkii vaikuttamaan siten, että taloudellisten ja sosiaalisten oikeuksien välistä jännitettä puretaan vahvistamalla sosiaalisen ulottuvuuden painoarvoa.

Lausunto

Lausuntonaan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta esittää,

että valiokunta puoltaa hallituksen esityksen hyväksymistä.

Helsingissä 21 päivänä syyskuuta 2006

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Jukka Gustafsson /sd	Terhi Peltokorpi /kesk (osittain)
vpj.	Anne Holmlund /kok (osittain)	Leena Rauhala /kd
jäs.	Sari Essayah /kd	Jukka Roos /sd
	Susanna Haapoja /kesk	Tero Rönni /sd
	Anneli Kiljunen /sd	Arto Satonen /kok
	Esa Lahtela /sd	Kimmo Tiilikainen /kesk
	Pehr Löf /r (osittain)	Pekka Vilkuna /kesk (osittain)
	Rosa Meriläinen /vihr (osittain)	vjäs. Matti Kauppila /vas (osittain)
	Riikka Moilanen-Savolainen /kesk	Paula Risikko /kok (osittain).
	Markus Mustajärvi /vas	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Ritva Bäckström.

ERIÄVÄ MIELIPIDE

Perustelut

Valiokunnan aikaisemmassa lausunnossa (TyVL 5/2006 vp) on tuotu esille jännitteet työoikeuden ja taloudellisten oikeuksien suhteessa ja kiinnitetty huomiota perustuslakisopimuksen artikloihin, jotka selkeästi supistavat työtaistelu-toimille annettavaa suojaa verrattuna voimassa-olevaan kansalliseen lainsäädäntöön. Samoin valiokunta kiinnitti tuolloin lausunnossaan huomiota jäsenvaltioiden rajat ylittävien toimenpiteiden oikeusperustan ongelmallisuuteen. Sääntelyn rajat jäävät useissa keskeisissä kansallisesti tärkeissä työoikeudellisissa kysymyksissä epäselviksi ja tulkinta siirtyy tuomioistuimelle.

Kansalaisten keskeisten oikeuksien turvaamiseksi valiokunta esitti silloin pontenaan, että hallitus kiinnittäisi huomiota taloudellisten oikeuksien ja sosiaalisen ulottuvuuden välisen jännitteen purkamiseen ja pyrki vaikuttamaan siihen. Jo tuolloin totesimme, että valiokunnan tuli kuitenkin ottaa kantaa käsillä olevaan sopimukseen ja sen sisällön hyväksyttävyyteen, emmekä pitäneet valiokunnan enemmistön tavasta yrittää tehdä perustuslakisopimuksen sisältö toimialan osalta ponnien avulla hyväksyttävämmäksi. Nyt hallitus esittää perustuslakisopimusta edus-

kunnalle hyväksyttäväksi täysin samansisältöisenä, eikä valiokunnan enemmistön pontta ole siinä mitenkään huomioitu. Valiokunnan aikaisemman lausunnon jälkeen on käynyt myös ilmeiseksi, ettei perustuslakisopimus voi poliittisista syistä tässä muodossa tulla voimaan. Emme pidä järkevänä hyväksyä perustuslakisopimusta, joka ei sellaisenaan tule saamaan lainvoimaa.

Eriävä mielipide

Edellä olevan perusteella katsomme, että valiokunnan lausunnon ponsi olisi tullut hyväksyä näin kuuluvana:

Perustuslakisopimus ei täytä niitä odotuksia, joita siihen kohdistui kodifioivana unionin perussopimusjärjestelmän uudistajana. Perustuslakisopimus ei paranna työoikeuksien ja taloudellisten oikeuksien välistä jännitettä Euroopan Unionissa eikä selkeytä niiden keskinäistä säädöshierarkiaa. Valiokunta siksi esittää, että Suomi ei missään vaiheessa ratifioi tätä perustuslakisopimusta.

Helsingissä 21 päivänä syyskuuta 2006

Sari Essayah /kd
Matti Kauppila /vas
Esa Lahtela /sd
Markus Mustajärvi /vas

Leena Rauhala /kd
Jukka Roos /sd
Tero Rönni /sd